ՔՍԱՆԵՒՈՒԹԵՐՈՐԴ — ՏԱՐԻ — ԹԻՒ — 2506 — ՈՒՐԲԱԹ — 21 — ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ — 1879 — Ն. Տ. — 2 — ՅՈՒՆՎԱՐ — 1880

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համ. 10 Մէճ.
» » Գաւառաց » 2 Լիրա
Վեցամս. » Կ. Պոլսոյ » 5 Մէճ.
» » Գաւառաց » 1 Լիրա
Օտար երկիրներու » 50 Ֆր.
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 գրշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։
Իւրաքանչիւր թիւ 40 փարա արժէ։

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գնացած լրագրոց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն խմբագրի —ցնորքնին ասիտ ու զգալի, Ղալաթիա Սանտըքճըլար ճատտէսի թիւ 198, Նորօ խան, Մասիսի գրասենեակը։
Ձանրոց ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։
Չտպուած նամակք, յօդուած, ետ չեն տրուիր։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ,

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 21 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ղալաթիոյ սեղանաւորաց կամ փոխատուաց հետ կնքուած վերջին պայմանագիրը կատարեալ ընդունելութիւն գտնելէ հեռի կը թուի Եւրոպիոյ մէջ։ Լոնտրայի մէջ Օսմանեան ընդհանուր պարտուց՝ այսինքն ութսուն և վեց միլիոն լիրա Սթերլինի արժէթղթոց տէրերու մասնաժողովին Ներկայիչ Պ. Կուատէյլ՝ թէ՛ յիշեալ մասնաժողովին և թէ՛ Օսմանեան ամէն տեսակ արժէթղթատէրաց ընդհանուր մասնաժողովին կողմէն լորտ Սալիսպըրիի քաղաքագիր մը ներկայացուց, որով կը գանգատի թէ միայն մէկ միլիոն երեք հարիւր յիսուն հազար լիրայի չափ գումար մը թողուած է արժէթղթատէրաց, ծխախոտի, աղահանից, ոգելից ըմպելեաց, դրոշմի, մետաքսի և ձկնորսութեան տուրք երաշխաւորեալ, որք 1858ի և 1874ի փոխառութեանց գրաւ տրուած էին. մաքսերու տուրքը բոլորովին ետ առնըւած է՝ առանց Անգլիոյ Գաղղիոյ և ուրիշ երկիրներու մէջ գտնուած Օսմանեան արժէթղթատէրաց հետ համաձայնութեան։ Պ. Համմոն 1862ի փոխառութեան արժէթղթատէրաց կողմէն բողոքած է, և ուրիշ բողոքներ ներկայացած են լորտ Սալիսպըրիի 1858ի և 1872ի արժէթղթատէրաց կողմէն։ Այսու ամենայնիւ Պ. Կուատէյլը կըսէ թէ արժէթղթատէրք կը մոռնան որ ժամանակաւ իրենց տրուած տոկոսներն և գլխավճարներն՝ ոչ թէ յաւակայեալ եկամուտներէն, այլ փոխառութեամբ կը հատուցուէին. հետևաբար կարելի չէ այս կամ այն փոխառութեան ՚ի նպաստ պայմանադրութիւն մ՚ընել. 1858ի և 1862ի փոխառութիւններն արդէն իրենց դրամագլխոյն կէսը գլխավճարով և կրկնապատիկը տոկոսներու կտրօններով առած են։ Բայց ըստ որում Թուրքիա տարեկան մէկ միլիոն երեք հարիւր յիսուն հազար ոսկի, այսինքն տարեկան հարիւրին 5 կամ 6 ոսկիի տեղ կէս ոսկի միայն պիտի վճարէ, Պ. Կուատէյլ յա վստահ լինելով որ Թուրքիոյ առժամանակեայ կործանման պատճառ եղած են փոխատուաց Սինտիքա կոչւած խմբակներ, որք մեծագումար հարստութիւն վաստկած են, կը խոստանայ զանազան արժեթղթոց հարիւրին մէկէն մինչև երկու տոկոս վճարել, և ետ մնացած կտրօններուն տեղ հօղեր, հանքեր և անտառներ առնուլ, որք կրնան արժէթղթատէրաց կողմէն ընտրեալ միջազգային յանձնախմբի մը յանձնուիլ։

Անյուսալի է որ Պ. Համմոնի, Պ. Կուատէյլի և այլոց այս բողոքներն արդիւնք մ՚ունենան. Նոյեմ. 10/22ի պայմանագրին յետաձգումն արժէթղթատէրաց օգտակար չկրնար լինիլ. պայմանագիրը պակասութիւններ ունի, բայց եթէ գործադրի՝ աւելի օգտակար է քան թէ արժէթղթատէրաց իրաւունքն աւելի պաշտպանելու նպատակաւ տակաւին տարիներ անցնին՝ նոր ծրագրեր պատրաստելու համար. իսկ գործադրութիւնը Բ. Դրան ջանքէն և երաշխաւորութիւն տրուած եկամտից լաւ վարչութենէն կախեալ է։ Ներկայ նախարարութիւնն յաջողեցաւ այս պայմանագրով տէրութեան նիւթական անկախութիւնը պահել, քանի մը մասնաւոր եկամուտներ միայն արժէթղթատէրաց տալով։ Բայց այսպիսի պայմանադրութեանց մէջ անվստահութիւն ազդող կէտն այն է որ շատ անգամ անուղղակի և թիւր միջոցներով գործադրութիւնը կ՚արգիլուի՝ ՚ի մեծ վնաս տէրութեան վարկին և հասարակութեան։ Առաջին գործադիր մասնախումբն երաշխաւորութիւն տրուած եկամտից վարչութիւնը կազմակերպելու զբաղած է, որոյ համար ընդհանուր տեսուչ կարգուած Պ. Համլթոն Լանկ անգղիացին մայրաքաղաքս հասաւ։ Յիշեալ եկամտից հաւաքման համար գործածուած ներկայ պաշտօնատարները չպիտի արձակուին, այլ աւելի կանոնաւոր և բարեկարգ վիճակի մը մէջ պիտի դրուին եղեր։ Բայց ա՛յնչափ այսպիսի բարեկարգութիւններ տեսնուած են, որ անաչառ դիտող մը չկրնար ըսել թէ արդեօք ներկայ պայմանագիրը պիտի կրնա՞յ իրապէս գործադրիլ, կամ ո՞րչափ ժամանակ պիտի տևէ։ Շատ անգամ ձեռք առնուած միջոց մը՝ գայն տնօրինող նախարարութեան հետ հազիւ կ՚ապրի. այսու ամենայնիւ յուսալի է որ Նոյ. 10/22ի կարգադրութեան կեանքն աւելի երկար լինի։

• •

Կապոյտ տետրակին մէջ Սըր Հէնրի Լէյարտի մէկ գրութիւնը կը տեսնեմք ուղղեալ առ Թրօթթըր հաղարապետ, յորում Անգղիական դեսպանը Կարնոյ և Վանայ Քօմիսէրաց՝ Եուսուֆ փաշայի և Սարգիս էֆէնտիի անուանումը ծանուցանելով՝ ինչ ինչ հրահանգներ կուտայ Հայաստանի Անգղիական հիւպատոսին։ Այս գրութիւնն, որ 1879 մայիս 12 թըւականը կը կրէ, ամբողջ չէ հրատարակուած կապոյտ տետրակին մէջ։ Բայց հետևեալ հատուածներն այժմ իրենց կարևորութիւնը կրնան ունենալ։

« Վեհ. Թագուհւոյն կառավարութիւնը մասնաւոր կարևորութիւն կուտայ այդ Քօմիսէրաց նպատակին, ըստ որում Փոքր-Ասիոյ մէկ մեծ մասին հաւանականաբար օգուտ պիտի քաղէ անոնց պաշտօնին յաջողութենէն։ Ուստի, Անգղիական կառավարութիւնն որոշեց որ Վեհ. Թագուհւոյն ծառայութեան մէջ գտնուող սպայ մը ներկայանայ այդ Քօմիսէրաց։ Ես ձեր (Թրօթթըր հաղարապետի) անունն առաջարկեցի Սալիսպըրի մարքիզին, որ հաւանութիւն տուած լինելով, ձեզ հրահանգ կուտամ որ հնար եղածին չափ շուտով յանձնախմբին ընկերանաք. (որովհետև Անգղիական հիւպատոսն յայնժամ Տիարպէքիր կը գտնուէր։)

« Այդ Քօմիսէրներուն տուած հրահանգներն իրենց լիազօր իշխանութիւն կուտան դարմանել այն ամէն անիրաւութիւններն ու չարիքներն, որոց ներքև տեղական ժողովուրդք կը տառապին։ Դուք, ձեր անկախ դիրք կարող պիտի լինիք մեծ օգնութիւն տալ Քօմիսէրներուն՝ այդ անիրաւութիւններն ՚ի լոյս բերելով, և տարակոյս չկայ թէ տառապեալք իրենց գանգատներն առանց վախի ձեր առջև պիտի կրնան դնել։ Ձեր աշխատութեան այս մասին մէջ զգուշութիւն կը յանձնարարեմ ձեզ հաւատալու այն ամէն տեղեկութեանց՝ որք կը տրուին ձեզ, ինչպէս նաև ամենախիստ անկողմնակալութիւն։

« Յանձնախմբին պարտաւորութեանց մէջ է նաև բարենորոգմանց ընդհանուր ծրագիր մը չինել այն գաւառաց համար, որոց այցելութիւն պիտի տաք։ Եթէ որ և է առաջարկութիւն ունիք այդ ծրագրին խմբագրութեան վրայ, դուք պէտք է այդ առաջարկութիւնը գործածէք հաւասար արդարութիւն ձեռք բերելու Սուլթանին ամէն կարգէ և ամէն ազգէ հպատակաց համար, տուրքերըն արդար եղանակաւ բաշխել տալու և լաւ ոստիկանութիւն մը կազմել տալու, որ երկրին մէջ ապահովութիւն հաստատէ ուղևորաց և բնակչաց համար։ Ձեր միտքը պէտք է ունենաք միշտ սա խորհուրդը թէ Վեհ. Թագուհւոյն կառավարութիւնն ՚ի վեր քան զամենայն կը փափաքի զօրացնել Սուլթանին իշխանութեան ներքև գտնուող տէրութիւնը, գիտնալով որ այս նպատակին հասնելու միջոցն է անոր ժողովրդեան բարեկեցութիւնն ու զարգացումը։»

Հայաստանի բարենորոգմանց համար Քօմիսէրներ ղրկուելէն ութ ամիս ետքն անօգուտ չլինիր Անգղիական դեսպանին այս գրութեան պարունակութիւններն իրողութեանց հետ բաղդատել, աշխատութիւն մըն ալ որ Մասիսի ամէն ընթերցողք կըրնան իրենք իրենց կատարել այժմ։ Բայց ամենէն աւելի աչքի զարնող իրողութիւն մ՚է, որ երբ, ըստ Սըր Հէնրի Լէյարտի, «Քօմիսէրք լիազօր իշխանութիւն ունէին դարմանելու այն ամէն անիրաւութիւններն ու չարիքներն, որոց ներքև տեղական ժողովուրդք կը տառապին», Եուսուֆ փաշան և Սարգիս էֆէնտին միշտ յայտարարած են թէ իրենք իշխանութիւն կամ հրահանգ չունին իրենց եղած այլ և այլ գանգատանաց գոհացում տալու, այլ պիտի բաւականանան զանոնք տեղեկագրելով ՚ի Կ. Պոլիս։ Հայոց կողմէ եղած ամենակարևոր և ամենատխրալի գանգատներն անգամ այս պատասխանն ընդունեցին, և աւելորդ է ըսել որ ահա այս պատճառաւ Կարնոյ մէջ որ և է բարենորոգում չկատարեցաւ։ Հետևաբար կա՛մ Քօմիսէրք իրենց հրահանգները սխալ ըմբռնած էին, և կամ Անգղիական դեսպանը սխալ գաղափար ունէր այդ նկատմամբ։

Թէև ակներև է որ Հայաստանի Քօմիսէրք ինչ ինչ կէտերու վրայ բոլորովին թոյլ վարուեցան, մեք հակառակ եմք երկրորդ ենթադրութիւնն ընդունելու։ Կարնոյ մէջ յաճախ Թրօթթըր հաղարապետին հետ տեսնուած ազգային մը, որ այժմ Կ. Պոլիս կը գտնուի, կը հաւաստէ մեզ թէ Անգղիական հիւպատոսը, Քօմիսէրաց հրահանգներուն վըրայ եղած խօսակցութեան մը միջոցին ըսած էր իրեն թէ կեդրոնական իշխանութիւնը սխալ տեղեկութիւններ տուած է Կ. Պոլսոյ Անգղիական դեսպանին, և թէ Եուսուֆ փաշան և Ազարեկեան էֆէնտին չունին այնչափ արտօնութիւններ, որչափ անոնց կը վերագրէ Սըր Հէնրի Լէյարտ։ Բացատրութիւն մը, որ խիստ հաւանական է. և արդարև, երբ Անգղիական կառավարութիւնը խաւսկըլնդէր բարենորոգմանց նկատմամբ Բ. Դուռը կրնար շահ մ՚ունենալ Քօմիսէրաց պաշտօնին վրայ չափազանց յոյսեր տալով Անգղիոյ դիւանագէտ դեսպանին։

Բայց այժմ իրողութիւնք մեկնութեան կարօտութիւն չունին, և եթէ ստոյգ է որ Վանայ ազգային պաշտօնական մարմիններն որոշեր են որ և է անկողմնակալութիւն չունենալ Հայաստանի Քօմիսէրներէն, բարենորոգմանց վերաբերեալ խնդրոյ մասին անոնց չը դիմել, նոյն, աւելորդ է ըսել թէ իրողութիւնք ուրիշ կերպ տպաւորութիւն չէին կրնար ընել անոնց վըրայ, ոչ ալ ուրիշ ընթացք մը ներշնչել անոնց։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս առաւօտ հասած հեռագիրք

Պետերբուրգ 1 յունվ.

Զարն այսօր քանի մը գունդ զօրաց հանդէս մը կատարել տալով յայտնեց թէ ընդհանուր է իւրենց հաւատարմութեան համար և կը յուսայ թէ Զօրքերն ալ (զաւծառաւ կայսրութեան) նոյն հաւատարմութեամբ պիտի ծառայեն։ Այս խօսքերը հաւանութեան բուռն աղաղակներով ընդունուեցան։

Փարիզ 1 յունվ.

Գառալոպա անուն Հայկէ գլուխն, որ պատերազմական աշխարհակալութեան կողմը կը բռնէր, Եգիպտական առաջնորդութենէն ետ կանչուեցաւ, խոստումին մը, որ Հայրենասիրաց Թագաւորին խաղաղասիրական տրամադրութեանց նշան մը կը համարուի։

Լոնտրա 1 յունվ.

Անգղիական կառավարութիւնը Դըւանէն խնդրեց որ Փոքր Ասիոյ մէջ ուրիշ աւերութեանց դէմ միջամտութեամբ դիմաց եղած ձեռնարկները կատարէ, որպէս զի Ռումելիոյ Սուլինայի մէջ բաժ (ինքնիշխան) անուան ներքև ծովահէն մաքսատուրք առնելէ ետ կենայ։

Փիլիպէնոփի մէջ (Գաւառային և Նովի Պազարի կողմը) ծանր խռովութիւնք ծագած լինելու մասին Աթէնքի լրագրին հրատարակած լուրը մխտուեցաւ։ Եկած հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ ամեն տեղերն հանդարտութիւն կը տիրէ այժմ։

Լոնտրա 30 դեկտ.

Օսմ. Քոնս.		10	
Փոխ.	1865	13	
»	1869	13	
»	1871	55 3/4	
»	1872	18 1/2	
»	1873	11 5/8	
» Եգիպտ.		84 1/2	
Անգլ. Քոնս.		97 9/16	

Փարիզ 30 դեկտ.

Օսմ. Քոնս.			10,7 1/2
Գաղղ. »	5 0/0		115,
» Քոնս.	3 0/0		[illegible]
» »	» Նոր		88,75

Փարիզ 25 դեկտ.
(Փոքր Պորսա)

Օսմ. Քոնս.	9,87 1/2

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սպարապետի պաշտօնատունը կատարելապէս վերակազմեցաւ. ընդհանուր սպարապետութիւնը (Սէրասքէր) Պատերազմական նախարարութեան (Հարպիյէ Նազըրը) փոխուեցաւ, և սպարապետ Ղազի Օսման փաշան Պատերազմական նախարար եղաւ։ Տէրութեան զինուորական գործոց համար այլ և այլ գիւղեր հաստատեցան առանձին անօրէնութեան ներքև։ Տէրվիշ փաշան ընդհանուր սպայակոյտին Նախագահ անուանեցաւ, իւր արդի պաշտօնն ալ՝ այն է արքունեաց Միւշիրութիւնն իւր վրայ մնալով։

—

Քանի մ'օրէ 'ի վեր շուկայի խանութպանք ամենք սովորականէն աւելի գոհ սրտով իրենց տուները կը վերադառնան։ Մէքքէէն և Մէտինէէն վերադարձող հաջիներ ուխտաւորք Կ. Պոլիս եկած են Անատօլու իրենց տեղերը վերադառնալու համար, և ըստ սրում Արևելեան սովորութեան համեմատ՝ ամենն ալ Կ. Պոլսոյ շուկաներէն քանի մը կըտոր բան գնելու կը պարտաւորին, գործոց արդի թոյլ վիճակին մէջ այս խրողութիւնը քիչ մը ցնցում և շարժում կը պատճառէ։ Խոլամուխտաւորք մասնաւոր ուշադրութիւն կուտան հագուստի վերաբերեալ նիւթոց։

—

Վերջին օրերս Կ. Պոլսոյ գլխաւոր փողոցներուն մէկ մասը նոր կերպարան մ'առաւ։ Քաղաքապետութիւն և թաղապետական շրջանակք գովելի եռանդ մը կը ցուցնեն գիշերները կանթեղ վառելու, և մանաւանդ Բ. Դրան մեծ պողոտային և դէպի Ազապքաբու, Սամաթիա և Թոքաթ տանող գլխաւոր փողոցներուն վրայ, ուր Թիրամվէյը կ'անցնի, կանթեղ քիչ շատ կանոնաւոր կերպով կը վառին, 'ի մեծ գոհունակութիւն գիշերները տեղ երթալու պէտք ունեցողներուն, որք վերէն խաւարի և վարէն ցեխի մէջ ընկղմած, ո՜րքան խեղճ վիճակ մ'ունէին, որ վերջապէս անկ եղած իշխանութեանց ուշադրութեան կամ գոնէ գթութեան առարկայ եղան, կը լսուի նաև թէ ներկայ անօրէնութիւնը տևական պիտի լինի, և մի կարգին, որք այժմ կը վառին, ամպամած օրերու մէջ արեգական տալած վիճակը չպիտի ունենան, երբ ժամ մը փայլելէ ետև՝ չորս ժամայ ամպերու ետևն մնալու կ'առնուն՝ այլ կանթեղաց խողովակները պիտի վերանորոգեն, որպէս զի կարէն ամեն գիշեր լուսաւորութեան գաղափարըն և անգը ներշնչեն Կ. Պոլսոյ նըւաղ լուսաւոր թաղերու բնակչաց՝ ի մեծ մխիթարութիւն յառաջդիմասիրաց, ինչպէս նաև ցեխերու և արևոտական ճամփներու մէջ ծաղողաց։

—

Պէշզանէէն հետևեալ յետագիրն եկաւ մեզ երէկ.

«Մուրախաս վէքիլի Թարաֆընտան քէշիտէ գըլընան 7 վէ 11 Քեանունի էվվէլ (դեկտ.) Թարիխլի իքի գըթա թէլէկրաֆնամէլէրին ճէվապը զուհուր իթմէմիշ(1), ահալիի Միւսլիմ վէ ղայրի Միւսլիմ միւթէհաիֆ տիրլէր։ Մուրախասը միւ... [illegible] գաթիլ տըր։ Մէրհամէթէն միւրաճաաթը իճապ էտէն մուամէլէթ պույուրուլմալըտըր, թէլէկրաֆլարըն ճէվապընա միւնթազըր, պիր աէ աէվվէլ միլլէթ մահվոլաճաք կէօզիւ օլուպ ղալպա չալըշան հաճի Օհաննէս ղալմըն վէ րէֆիգլէրինին զուլմընտան թախլիս պույուրուլմաս խուսուս օլունուր, ֆէրման։

(Վեց ստորագրութիւնք.
Եպիս. Հայ. Եպ. Թաղ.)

18 Քեանունի էվվէլ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԽՈՇԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻԷ

Երէկ իրիկուն փակուեցաւ		—.—
Այս առաւօտ բացուեցաւ		10,25
Կէս օրին		10,27
Ռումելիի երկաթուղի	Ֆր.	33 3/4
Թղթադրամ	Մր.	905
Թրամուայ	Օսմ. Ֆր.	380

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ
19 Դեկտեմբեր

Ստերլինկ Անգլիոյ բաժ.		Անգլ. լիր.	4,12
» փոխանակութեան		»	3,21
Կ. Պոլսոյ Պանքային		»	6 10
Քրէտի Անգլիոյ		»	5,
Օսմ.			9,85
Փոխ.	1863	Ֆր.	69
»	1865	»	71
»	1869	»	69
»	1872	»	21
»	1873	»	64

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
21 Դեկտեմբեր

Անգլ. լիրա	Ղր.	109 25
Նափոլէոն ոսկի	»	87 25

(1) Այդպիսի երկու հեռագրաց վրայ տեղեկութիւն չունիմք։ Ծ. Խ.

Խեդիւական Քոնս.	»	90 05
[illegible]	»	51 10
Մէճիտիէլի տարբերութիւն	»	6 32
Չինկօ »	»	19
Մէթալիք		19
Պղինձ	»	415

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ

Մէրսին—Իսկէնտէրուն—Պէյլէնկ
Անտաք-Հալէպ 29 Նոյ. 1879

. . . Խմբագիր Տէր.

Զմիւռնիոյ, առմութիւնը որ ըրած էի 16 Ն. Նամակաւս, նոյնը շարունակեմ վերջ կանգնիմ մեր գաւառներ։

Խօսքերն ամուսնութեան վրայ էր ըսինք որ ամուսնութեան սրբազան պարտաւորութիւնը չեն կատարեր անոնք, և ի՞նչ է պատճառն.— ես չեմ գիտեր. միայն թէ՝ 'ի Պոլիս և 'ի Զմիւռնիա ըրած քննութիւններէս ստ կրցայ գուշակել որ այս կարգի անձինք երեք կարգ են. Ա. Դրամասէրներ՝ անիծեալ և ամենանուաստ ստրկութեան հետևելով, կարմրուկ ոսկիներու աչք գնելով կ'ապաէ կ'ապաէ, և վերջապէս (եագմա եօգ)ը իմանալուն՝ արդէն իր հասակն ալ 50 հասած կըլլայ, և կ'սկսի զղջալ իր կորուսած կեանքին վրայ, տեսնելով ուրիշներ զաւակաց և ընտանեաց տէր, իր ըրած յիմարութեանը վրայ զղջալով կը ցաւի. բայց անցաւ, ըստ իս ասկից աւելի վատութիւն չըլլար որ մարդ մը իր կնոջ սնտուկին աչք ձգէ, ամօթ այս կարգի մարդկանց։ Բ. Ծոյլ և անբարոյական, որ ընտանիք պահելու հարկին մէջ չիյնալու և իր զեղխութիւններն արձակ համարձակ գործելու համար այս տարի, գալ տարի. մեւս տարի ըսելով աչքը կը բանայ որ մազերը ճերմըկած է, այս ևս կոչմի չարաչար կըզջալ։ Գ. Մասը կէս մ'իրաւունք ունին այսինքն կըսեն թէ կիները շարդ շատ կը սիրեն, մեք անկարող եմք. բայց ստ գիտնալ պէտք է որ կանանց պըճնասէր ըլլալուն պատճառն այրերն են, կանայք երբեք յանցանք չունին. ուստի առոյ կէս իրաւունքնին ալ կը վերնայ. ըսել պէտք է թէ՝ եթէ չամուսնացող 100 մարդու քննութիւն ըլլայ, միայն հինգ մարդ կը մնայ կէս իրաւացի պատճառներ ցոյց տըւող. 95ը երբեք պատճառ չունին՝ եթէ նուաստութիւն չընեն, եթէ ծուլութիւն չընեն, եթէ . . . չընեն.

Կարծեմ թէ քիչ մը խիստ քննադատեցի և նպատակէս ալ շեղեցայ, ուստի ներողութիւն կը խնդրեմ խիստ գրելուս համար, որովհետև այս կէտին վրայ սիրտս շատ վշտացած է իրաւացի պատճառներով. և ամէն ոք գիտէ թէ ո՜րքան ազգավընաս ընթացք է, ոչ թէ միայն ազգին այլ մարդկութեան իսկ վնաս է. ամեն օրինաց հակառակ է. Աստուծոյ դէմ մեղանչել է։

Ես շատ կը տեսնեմ Զմիւռնիոյ պատուական ազգայնոց, յիշեցնելով թէ «այն ազգը որ ընտանիք չունի, գոյութիւն չունի», ինչպէս յառենի եկեղեցւոյ յայտարարեց Հայոց Ս. Պատրիարքը։ Ուստի իբրև ազգային անհատ կ'առաջարկեմ սիրելի Զմիւռնացւոյ, որ այս դրութիւնը վերցունեն. նաև օտար դպրոցներէ զաւակնին հեռացունեն, և իրենց ուրիշ բարի օրինակներուն պէս այս երկու կէտին մէջ ալ ըլլան բարի օրինակ ընդհանուր ազգին։ Երբոր Հայաստանն և Զմիւռնիա կը բաղդատէի, ամեն բանի մէջ տարբեր տեսայ, եկեղեցի, հիւանդանոց, դպրոց, առհամեմատութիւն, ժողովք, առաջնորդարան՝ բարեկեցութիւն, ազատութիւն, հարստութիւն, այս ամեն բան կը դերազանցէին Հայոց բաղդատածները. իսկ այս երկու նիւթոց մէջ հակառակ տարբերութիւն մը տեսայ, այն է՝ օտար դըպրոցներ զաւակ ղրկել. Հայաստանցին կըսէ «Օտար տատղեր յայս չունին, օտար վարդեր հոտ չունին». Զմիւռնիացին կըսէ ունին։ Հայաստան 12-13 տարեկան մանչ և աղջիկ զաւակնին կամուսնացունեն. Զմիւռնիացիք ոմանք 40-50 տարեկան զաւակնին չեն ամուսնացըներ. Արագիլիցիք՝ դեռ չըծնած զաւակնին մօրը որովայնը, ոմանք ալ՝ օրօրային մէջ կը նշանեն, իսկ Զմիւռնիացիք ոմանք գագաղին մէջ կը նշանեն։

Այժմ բաւ կըհամարիմ, կրկին ըսելով որ չի նեղանան. եթէ բամբանիցս հերքում կը վերցունեն, ես պատրաստ եմ յետս կոչել. բայց ոչ թէ հերքում՝ այլ հաստատութիւն և ճշմարտութիւն ըլլալը ինձ հետ ամեն ազգային պիտի հաստատէ։

Ուրիշ բաղդատութիւն մ'ալ ընելով անցնինք։

Զմիւռնիոյ կառավարութեան պաշտօնեայք կըսեն թէ՝ մեք ժողովրդեան ապահովութեանը, քաղաքին պայծառութեանը, տէրութեան գանձուն պաշտպանութեանն և հայրենեաց բարգաւաճման տեսուչներն եմք։ Իսկ Հայաստանիններ (բայաուրթեամբ) կըսեն թէ մեք ժողովրդեան անհանգստութեանը, դըժգոհութեանը, քաղաքաց աւերման, գանձուն սպառման, հայրենեաց յետադիմութեան պաշտօնն ունիմք։ Հոն ոստիկանները կըսեն թէ մեք ժողովրդեան սպասաւորներն եմք. հոս ոստիկանները կըսեն թէ մեք ժողովրդեան պաշտօններն եմք. ի՜նչ անհուն տարբերութիւն. վերջապէս բոլորովին հակապատկեր մը. բայց կը յուսամք որ շնորհիւ Օգոստ. Սուլթանին ամեն բան պիտի բարեկարգուի։

Զմիւռնիոյ վրայ ուրիշ առթիւ ալ խօսելու պայմանաւ՝ մտնամք Ֆըռանսական Լաբուռտօնէ շոգենաւը։ Երեկոյեան ժամը 12ին արագաստ նաւը շարժեցաւ, 21 ժամ վերջը կեցաւ Հռոդոս կղզւոյն առջև. օդը և ծովածոցը՝ անյարմար ըլլալուն չկըրցինք ելնել այս պարսպաւոր կղզին, որ Ռումէլի և Անատօլ Հիսարներուն նմանութիւնն ունի. բերքը առատ նարինջ և սրունգ (սիւնկէր) և ուրիշ պտուղներ։ Բայց Զմիւռնիայէն շատ յետադէմ է քաղաքը։

3 ժամ վերջը ճամբայ ելանք, 32 ժամէն հասանք Մէրսինայ. ճանապարհին Թռչող ձուկերէ և մեծ կէտերէ զատ ուրիշ բան մը չտեսանք. Թռչող ձուկերը ճիշդ թռչնոց նման կը թռչէին ջրոյն մէջէն մինչև 30-40 կանգուն բարձրանալով, և 100 կանգունէ աւելի տեղ երթալով կրկին ջուրը կը մտնէին. ձևերնին կէս թռչուն կէս ձուկ, որ առաջին անգամ տեսածս էր. իսկ դելփինները արդէն ծանօթ են։

Կէս գիշերէն վերջն էր երբ Մէրսինի յառաջ էինք, լուսնալուն դուրս ելանք. որովհետև 16 ժամ հոն պիտի մնար ցորեն առնելու համար. նաւամատոյցը խիստ գէշ է. օդը ջուրը լաւ չէ. բերքը նարինջ, շաքարեղէգն, լիմոն, ցորեն և այլն։ Ասոր մեծ ճամբայ մը շինած են Մահմուտ Նէտիմ փաշան և Զիա փաշան, որ յառաջ և հասարակ կառքերով 2 ժամէն Տարսոն և 10 ժամէն Ադանայ կը տանին թէ՛ ճանբորդ և թէ՛ ապրանք. Ադանայի և շրջակայից խիստ օգտակար եղած է այս ճանբան. ա՜ւր էր թէ դէթ ամէն կողմ

այսպիսի ճանբաներ ունենալնուս փոխանակ երկաթուղի երազելու, և ժայռոտ լեռներու անանցանելի ճանբաներու մէջ օրերով չի տանջուէր թշուառ ժողովուրդը ։

25 տուն Հայ կայ հոս, մի եկեղեցի փոքրիկ և նորաշէն, մի քահանայ, մի վարժարան, որոյ վարժուհին Զմիւռնիացի կրթեալ օրիորդ մ'է, 18 աշակերտ ունի, 5 մանչ 13 աղջիկ. (մանչ տղայք շատ չեն տարիր հոս) ։

Առաջին ընտանիքն է՝ Նազարէթ էֆէնտի բնիկ Կեսարացի, որ Ռուսճուգի Օսմ. Երեսփոխան Յակոբ էֆէնտի Ղազանճեանի եղբայրն է. լաւ ջանք կընէ վարժարանին համար, բայց կուսակալէն հարուածներ ընդունելուն պատճառաւ մտադիր է հեռանալ՝ եթէ պարագայները չօգնեն ։

700 տուն բնակիչ ունի, բայց 400ը միայն տուն է. իսկ 300ն եղեգներով շինուած խրճիթներ, որոց Արաբերէն հու կըսեն ։

Լայն փողոցներով, լաւ շէնքերով օր օրէ յառաջանալու վրայ է. շէնքերուն մեծ մասն Եւրոպացւոց, և մեր ազգայիններէն Ֆուէնկեաններուն է, որք այժմ դատի մէջ են նոյն շէնքերուն տեղին համար. շատ տարիներ յառաջ գնած են կառավարութենէն, և հիմայ վագըֆ է ըսելով կը տանջուին ։

6-7 հիւպատոսներ կան. բնակիչքն է իսլամ, Յոյն, Եւրոպացի, Հայ եւ, մեծ մաս մ'ալ Նուսէյրի կայ, որ Սադուկեցիք են և այս կողմերը իբր 400,000 մարդ կը հաշուեն, որոց վերայ յատուկ յօդուած մը ունիմ և Արեւելեան Մամուլին պիտի խրկեմ։ խիստ հետաքրքրական է անոնց կրօնքը և սովորութիւնները ։

Ֆրանսայի հիւպատոսը՝ ընդարձակ պարտէզ մ'ունի, որ շատ մը նարինջի և լեմոնի ծառերով զարդարուած է. նաև Մէրսին և շրջակայք բամպակի առատ բերք կարտադրեն։

Երեկոյեան ժամ 2ին ճամբայ ելանք և առաւօտեան ժամ 9ին հասանք իսկէնտէրունի նաւամատոյցը, որ խիստ ապահով է ։

[illegible]

ՄԱՀԱԳՈՅԺ

ՍՐԲՈՒՀԻ ՏԻԿԻՆ Ս. ՆԻԿՈՂԻՄՈՍԵԱՆ ԵՒ ԴՈՒՍՏՐ Թ. ՇԱՇԵԱՆ

Յետ յանկարծահաս և սակաւօրեայ հիւանդութեան, 'ի գիշերի ուրբաթու ննջեցաւ իւր բարի և մայրական կեանքն աւանդեց զոգին 'ի Տէր, 'ի մատաղութեան հասակին ։

Հանգուցելոյն յուղարկաւորութիւնն պիտի կատարի շաբաթ օր 22 Դեկտեմբեր ։

Յատուկ շոգենաւ մը մեկնելով 'ի կամրջէն 'ի ժամ 4 1/2 պիտի տանի յուղարկիչներն 'ի Գատըգիւղ, ուր է բնակութիւն հանգուցելոյն, Բիղաճիօղլու չէշմէսի թաղ, և անտի պիտի մեկնի վերստին 'ի ժամ 5 1/2 տանելով 'ի Գալաթիոյ զմարմին վախճանելոյն, որ պիտի դադարի 'ի Յովհան Ոսկեբերան եկեղեցի 'ի Բերա ։

Գում-գափու 20 դեկտ. 1879

... Խմբագրապետ Տէ'ր.

Մինչ ազգին լուսամիտ մասը, հայրենասիրութեամբ վառեալ իւր աչքը դարձուցած է դէպի Հայաստան, մինչ իւր ներշնչութեան սակ զօրաւոր ընկերութիւններ կը կազմուին դաստիարակութեան փրկարար լոյսը տարածելու 'ի սփիւռս Հայրենեաց, Պոլսոյ ազգային դպրոցները, իրենց անդոհացուցիչ վիճակով, կարծես հակապատկեր մը կընծայեն այն հայրենասիրական ջանից ։

Անտարակոյս իրաց այն վիճակը այնչափ ցաւալի է՝ որչափ ծիծաղելի է թէ աստ է մեր ազգային կազմակերպութեան կեդրոնը, թէ աստ է որ հայրենիքը կըսպասէ իւր լոյսը, իւր ուղղութիւնը ։ Ցորչափ չարունակենք ունենալ մեր այժմու վիճակը, հակառակութիւն մ'է կարծեմ՝ ազգային դաստիարակութիւնը բարձր թողի ընել աստ կեդրոնին մէջ, և մի միայն Հայաստանի մէջ տարածել ։

Թէ այն հակառակութիւնը ի՞նչ արդիւնք կրնայ ունենալ, դիւրին է գաղափար մ'ընել ինքնին, նոյն իսկ Պոլսոյ մէջ, բաղդատելով այլ և այլ թաղեր, ուր ազգին լուսաւորեալ տարրը հաւասարապէս բաշխեալ չէ ։ Փոքր թաղ մը բովանդակ ազգը հրահրելու կարող վառարան մը կըլլայ, մինչ աւելի բազմամարդ և միջոցներով աւելի հարուստ թաղեր, իրենց ազգային պարտուց և իրաւանց կատարման մասին իսկ անտարբեր կը գտնուին։ Ցուցնելու համար թէ թաղեցւոց այն անտարբերութիւնը ո՛ր աստիճան վնասակար կրնայ ըլլալ ազգին, ներողի ինձ պատմել հետևեալ դէպքը ։

Գում-գափու թաղը բարեբաղդ է ունենալ իւր մէջ եկեղեցական մը, որ կրնայ անձնուիրութեան տիպար մը համարուիլ ։ Սա, 10 տարիէ հետէ, նոյն թաղի Լուսաւորչեան աղջկանց վարժարանի նիւթական և բարոյական խնամակալութիւնը վարած է*, վարժարանի ծախուց մի միայն գրեթէ քառորդը գանձելով Թաղ. Սնտուկէն. այսօր, դաստիարակայ այս մեծ սովու միջոցին, Հայաստանի մէջ Երզկա, և աստի Ռոտոսթօ, Զօրլու, ինչպէս նաև Պոլսոյ մէջ մի քանի վարժարաններ, շնորհիւ յիշեալ ազգասէր հօր, յաջողակ վարժուհիներ ունին ։ Իւր ուրիշ սաներն, իրենց կոչման և Հայութեան արժանի մայրեր եղած են, և տակաւին կան ի պատրաստի ուսեալ Հայկազն օրիորդք, որոց մէջէն, բիւր աւա՜ղ, մահուան անագորոյն մանգաղը դեռ երեկ հնձեց մի չքնաղ ծաղիկ, բարեյիշատակն Ֆիլօու։ Գանք մեր խնդրոյն.

Արդի Թաղ. Խորհուրդը, ուզեց յիշեալ վարժարանը իւր անմիջական հոգաբարձութեան ներքև առնուլ ։ Լաւ կընէ՞ր արդեօք. — Դաստիարակութիւնը նախապէս դրամի խնդիր է, ուստի թաղական սնտուկին անբաւականութեան առջև՝ պէտք էր պարտուց ենթարկել, եթէ չէր ուզեր դպրոցը գոցել ։ Իսկ միւս կողմէն, ազգին շահը կը պահանջէր, քանի որ ամեն բան օրինաւոր էր, որ ոչ միայն յիշեալ անձնուէր խնամակալութիւնը չդադրի, այլ և լիագոյն օժանդակութեամբ քաջալերուի ։ Սակայն Թաղ. Պատ. Խորհուրդն, որոյ մէջ կը գտնուի նաև Հայրենիքի Խմբագրապետ Մեծ. Մելիքեան էֆէնտի, այնպէս ըրաւ, և ոչ միայն անձնուէր խնամակալութիւնը հեռացուց, այլ և նորա տեղ ամսականաւոր տեսչութիւն մը հաստատեց ։ Արդ ի՞նչ հետևութիւն ունեցաւ Թաղ. Խորհրդոյ այն գործողութիւնը. նախ, Թաղ. Սնտուկը ծանրաբեռնեց տեսչի մ'ամսականաւ և այն ծախքերով զոր անձնուէր խնամակալութիւնն ինքնին կը վճարէր, և այս ալ առանց համապատասխանող արդիւնք կարենալ հայթայթելու ։ Զի այսօր վարժարանը թափուր վիճակի մէջ կը գտնուի, անշուշտ՝ Հոգաբարձութեան դրամական նեղութեան պատճառաւ ։ Եւ վերջապէս ծանրապէս հարուածեց անձնուիրութիւնը այնպիսի ժամանակ՝ որ ազգը առաւել քան երբէք պէտք ունի անոր ։

Իսկ այժմ կիմանամք որ (երանի թէ սուտ ըլլար) Մելիքեան Միրոիչ էֆէնտի իւր այնչափ փափաքած համարատւութիւնը, համարատուութեան և կակուղ ամսականի մը հետ միացնելով, ինքն ստանձնած է վարժարանին տեսչութիւնը ։

Քանի որ ազգայինն դաստիարակութիւնը Պոլսոյ ազգային դպրոցաց մէջ բարձր թողի եղած է, քանի որ հետևաբար՝ թաղեցիք հարկ չեն զգար իրենց թաղին ազգային գործերը քննելու, դատելու, հսկելու, այսպիսի դէպքեր ցաւալի են, բայց զարմանալի չեն ։

Խնդրեմ, Տէր խմբագրապետ, 'ի սէր արդարութեան ներկայս հաճիք տպագրել Ձեր պատուական թերթին մօտակայ թուոյն մէջ, կանխաւ մեր շնորհակալիք ընդունելով

Մ. Թ[illegible]

* Արժ. Տ. Սաքիաս քահանայ ։

ՆՈՒԱԳՔ ՀԱՅԿԱԿԱՆՔ

Տեսնելով Ազգիս մէջ երաժշտութեան օր ըստ օրէ զարգացումը, ազգային վարժարանաց շատերուն և մանաւանդ աղջկանց մէջ դաշնակի ուսման տրուած կարևորութիւնը, համարձակեցանք ձեռնարկել 'ի յորդորելոյ ոմանց բարեկամաց՝ «Հայկական Նուագք» անուն երաժշտական տետրի մը հրատարակութեանը, թէև գիտէինք որ բաւական դժուար ասպարէզ մ'է այս և մեզնէ յառաջ այս գործին ձեռնարկողք բաւական զոհողութիւններ ընելէ յետոյ՝ նիւթական վնասներ կրելով ետ քաշուած են ։

Շատերու փափաքանացն համաձայն հրատարակութեանս նպատակը պիտի ըլլայ ընդհանրապէս հին և նոր ազգային երգեր, թէ՛ հեղինակութեան, թէ՛ հետազօտութեան, և թէ՛ ընդօրինակութեան, բաւական է որ ազգային երգերը տարածուին, բայց գոնէ ի սկզբան որչափ կարելի է, մանր ու դիւրին երգեր պիտի ընտրուին, որպէս զի շուտ ուսանին նաև համբակք. ի հարկէ խմաստներու և եղանակներու ընտրութիւններ ալ պիտի ըլլան ։ Մտադիր ենք նաև երբեմն հրատարակել մեր նախնեաց սրբազան երգերէն ալ հատընտիր մասեր, իբր ազգային նուիրական հնութիւններ, և երբեմն ալ Եւրոպական կամ Ասիական ընտիր եղանակներ ։

Եւ որպէս զի թէ՛ երգի և թէ՛ որ և իցէ նուագարանի համար դիւրութիւն ըլլայ, երկու կարգ խազերով բաւականացանք առ այժմ, եթէ աւելի ընդհանրանայ կանոնաւոր երաժշտութիւնը, յայնժամ կարելի է ուրիշ ձայներ ալ աւելցնել յառաջիկային մէջ. մենք առ այժմ վերապահած ենք զայն՝ մեծ ու երկայն երգերու համար ։ Երաժշտական խազերու գրութեանց մէջ ալ պարզութիւնը նախամեծար պիտի համարինք, քանզի հրատարակութիւնս ընդհանրապէս խօսելով՝ մասնաւորաց կամ հմուտ երաժշտաց համար չէ, որչափ որ ժողովրդեան համար, որպէս զի ազգային երգերը ժողովրդական ըլլան, այսինքն ժողովրդեան դիւրըմբռնելի ու դիւրամատչելի ։

Շնորհակալութեամբ պիտի ընդունուին մեզ ղրկուած երգեր ու եղանակներ, զորս ըստ յարմարութեան պիտի հրատարակեմք, հեղինակներուն անուններովը ։ Ամեն մէկ տետր չորս երեսէ պիտի բաղկանայ, որոյ մէջի երկու երեսը և ի սակաւ հարկին նաև չորրորդը երաժշտական խազեր պիտի ունենան. թէև չորրորդ երեսը՝ կա՛մ մէջի երգերուն խօսքերը և կա՛մ ընտիր քերթուածներ պիտի պարունակէ, ամբողջաբար՝ առանց եղանակի, որոց ընթերցումն ալ ոչ նուազ օգտակար է քան զերգերը ։ Երբեմն նաև երգերու և անոնց հեղինակներուն վրայ մանր ծանօթութիւններ պիտի տրուին ։

Կը յուսանք որ մեր ազնիւ ազգայինք գոնէ զմեզ չվհատեցնելու չափ պիտի քաջալերեն զմեզ, և ներողամիտ պիտի ըլլան այն ակամայ թերութեանց որ այս տեսակ գործի մը նոր սկսած ժամանակ առէջ կը պատահին՝ մանաւանդ մեր երկրին մէջ. մենք կը խոստանանք օր ըստ օրէ կատարելագործել, և ամեն արդար դիտողութեանց ուշադրութիւն ընծայել ։

Մէկ շրջանը 24 թիւ է, հետըզհետէ հրատարակելի. բաժանորդութեան գինն է 40 գրուշ մէճիտ. մէկ թիւը 2 գրուշ մէճիտ. կը գտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց քով և Սիւմպիւլլի-խանը թիւ 47 Ն. Մ. Տընտեսեան տպարանը, և Գալաթադըրըր-պաշը՝ Եօլ-կէչէր խան թիւ 63 երաժշտութեան դասատու Փափազեան Կարապետ էֆէնտիի սենեակը ։

Ն. Մ. Տնտեսեան

12 Դեկտ. 1879
Կ. Պոլիս

ԼՍԱՐԱՆ

Հայկեան Ուսումնասիրաց Ընկերութեան

Ներկայ ամսոյ 22 ի շաբաթ գիշեր ի ժամ 2 1/2 թաղիս երկսեռ վարժարանին մէջ պիտի ատենախօսէ ազգային նշանաւոր գրագէտ Ռ. Յ. Պէրպէրեան էֆէնտի, ատենախօսութեան նիւթն է « Հոգւոյն կարողութիւնները ։ »

Յուսալի է թէ ուսումնասէր ազգայինք պիտի փութան ներկայ գըտնուիլ անդ որոշեալ ժամուն ։

Մուտք 2 գրուշ ։

19 դեկտ. 1879	ի Դփնոց
Իւսկ. Իճատիէ	Տնօրէն ժողովոյ
Ատենադպիր	Ատենապետ
Գ. Ն[illegible]	Տ. Ն[illegible]

ԱԶԴ

Հայկազն նոր սերունդին կազմութեան պարտք մ'ընելու նպատակով «[illegible]» անուն ընտիր գրքոյկը՝ կէս գնով չափ ամփոփած՝ մէկ դահեկանի կը ծախուի [illegible] Ֆրէնկեան գրատունը, նաև [illegible] թիւ 239 գրավաճառ Գ. Եփրեմ Փափազեանին խանութը ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴՊՐՈՑՆԵՐ

Գրեց [illegible]

Գին 3 գրուշ արծաթ

Կը գտնուի է Մահմուտ-փաշա թիւ 239 Եփրեմ Փափազեանի գրատունը և կը գտնուի նաև ամեն Հայ գրավաճառաց խանութներն ։

ՆԱՄԱԿԱՆԻ

[illegible]

Այն ընտիր մատեանը, որ եզական սեռին կոչումն ու պարտքերը բացատրելով նորա իրաւունքները կը պաշտպանէ, և որոյ հատոյթը Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութեան նուիրուած է, արժանի է ամեն ազգայնոց քաջալերութեան, զի իւր պարունակութեամբ պճնայուհիս ի լուսաւորութիւն յորդորելով իւր արդեամբ անոր օժանդակել կը նկրտի ։

Կը ծախուի Գավաֆեան և Ֆրէնկեան գրավաճառաց քով ի գին 1/2 արծաթ մէճիտ ։

Ընկերութեան կնիքը չկրող մատեանք անվաւեր կը համարուին ։

Advertisements referring to British or American Goods, etc., are exclusively received for this Paper at
EUG. MICOUD'S Foreign Advertising Agency 139—140, Fleet Street, London.

ԱԶԳ

ՕՐԱՑՈՅՑ
1880 ՏԷՐ ԵՐԵՄԻԱՅԻ
Գին Մէճիտ դրամ 1 ղրշ·

ՕՐԱՑՈՅՑ
1880 ԳՐԱՍԻՐԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Գին Մէճիտ դրամ 1 ղրշ·

ՕՐԱՑՈՅՑ
1880 Ս· ԵՐՈՒՍԱՂԻՄԱՑ
Գին Մէճիտ դրամ 1 ղրշ·

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ
1880 ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ
Գին Մէճիտ դրամ 2 ղրշ·

ՆՈՒԷՐ
ԿԱՂԱՆԴԻ
Հրատարակեց
Նշան Կ· Պէրպէրեան

Այս գրքոյկը 80 երեսէ բաղկացեալ և 65 մեծ և փոքր պատկերներով և ծաղկազարդերով զարդարուած է, մաքուր տպագրութեամբ և ընտիր թղթով և խնամքարար կազմեալ :

Պարզ կազմեալին գինն է 5 ղրշ արծաթ, իսկ ոսկեզօծին գինը 8 ղրշ· որուն մէջ գունաւոր և գեղեցիկ պատկեր մ'ալ զատ դրուած է :

Կեդրոնատեղին է Կ· Պոլիս Սուլթան Համամ Էսատ էֆ· խան թիւ 17, Պ· Նշան Կ· Պէրպէրեանի փորագրատունը, նաև Սուլթան Համամ թիւ 14 Զարդարեան գործարանը, կամուրջի գլուխ սուճի Պօղոս աղայի խանութը և ամէն Հայ գրավաճառաց քով:

Ա· ՌԶԱՏԱԽՈՀԵԱՆ
ՓԻԼԻՍՈՓԱՅԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
(Փոքր)
ՆԱԽԱԲԱՆ
Տեառ Առաջին

Ա· Քննադատութիւն և Հայ Քննադատք
Գրականութիւն և Հայ Մամուլն
ի Կ· Պօլիս

Կը ծախուի բոլոր Հայ գրավաճառաց քով, և Պահճէ-Գափու Ջրավաճառ Պօղոս աղայի խանութը :
Գին մէկ ղրուշ արծաթ :

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ· Ս· ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
ՂԱԼԱԹԻԱ ՆՈՐՕ ԽԱՆ

"Կատարելութիւն":
ՄԻՍԻՍ Ս· Ը· ԷԼԼԸՆԻՆ
Աշխարհահռչակ Մազ Նորոգողը
(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Երբեք չվրիպիր նորոգելու Ճերմակ Մազը իր երիտասարդական գոյնին, ընծայելով անոր նոր կեանք, աճում, և փայլուն գեղեցկութիւն : Իր արդիւնքը ստոյգ և կատարեալ է, շուտով վանելով ալեւորութիւնը: Ներկ մը չէ:

Միշտ կը հաստատէ ինքնին իբր մազին բնական զօրացուցիչը :

Գլխաւոր Մթերանոցը (Մաղազան) է,—
114 AND 116 SOUTHAMPTON ROW, Լոնտոն, Անգղիա :
Կը ծախուի ամէն Կեդծծամավաճառներէն, Անոյ շահոտ Իւղավաճառներէն, և Անգղիացի Դեղավաճառներէն :

Կ· Պօլիս Ս· Քանզիւ.ք եղբարց քով, Ֆարմասի Պրիթանիք Բէյրա Մեծ փողոց և Էսմընտ Քարիւէնայի քով, Անգղիական մթերանոց, Եուքոէ Գալարըրըմ Ղալաթիա:

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԲԱՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Իւսկիւտարէն կամուրջ. ժամ	ժամ	Կամուրջէն Իւսկիւտար. ժամ	ժամ
			8 30
			8 50
		2 45	9 20
2 30	8 15	3 10	9 50
3	8 35 Պէշիքթաշ	3 35	10 10
3 30	9 10	4	10 45
3 50	9 35	4 25	11
4 20	10	4 55	11 20
4 30	10 25	5 25 Պշքթ.	11 40
5 10	10 45	6	11 50
5 40	11 5	6 35	12 5
6 15	11 25	7 20	
6 45	11 40	8	
7 20	12		

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

Իւսկիւտարէն կամուրջ. ժամ	ժամ	Կամուրջէն Իւսկիւտար. ժամ	ժամ
			6 35
	6 35		8
2 30	8		8 45
	8 45 Պէշիքթաշ	2 30	9 20
	9 20	3 5	10
3 5	10	3 45	10 30
3 40	10 30	4 15	11 5
4 15	11	5	11 35
5	11 30		12 5
5 30	12	5 25 Պէշքթ.	
65		6	

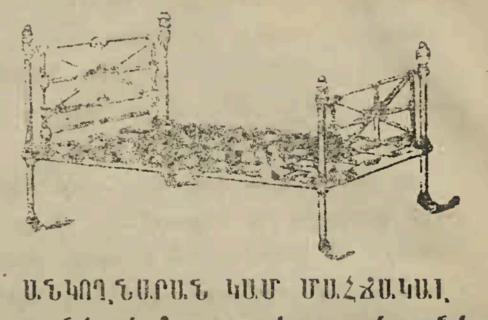

ԱՆԿՈՂՆԱՐԱՆ ԿԱՄ ՄԱՀՃԱԿԱԼ

Այնիւ և հաստատ քարեօլոններ երկաթէ և արոյրէ, աժան գիներով կը ծախուի, Կ· Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան :

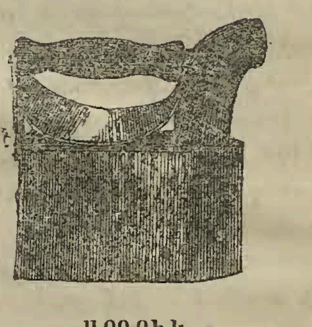

ԱՐԴՈՒԿ

Այս ձև իւթիւներուն ամենէն աղէկ տեսակը որուն մէջ կրակը չը մարիր և աղէկ կը գործէ, կը ծախուի Կ· Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան:

Լրագիրս ամէն օր կը հրատարակուի բաց 'ի կիրակի և տօն օրերէ :

Բաժանորդագրութեան տեղն է Ղալաթիա Սանտըգճըլար Ճատտէսի թիւ 198, Նորօ խան Մասիս խմբագրատունը : Իսկ գաւառաց մէջ հետևեալ հոգաբարձուաց գրասենեակները ·

ԿԱՐԻՆ· Կարապետ էֆ· Զաքարեան ·
ԵՐԶՆԿԱ· Յ · Շաւարշ էֆ· ·
ՍԵԲԱՍՏԻԱ· Նազարէթ էֆ· Յ· Խաթամպօլեանց·
ՍԱՄՍՈՒՆ· Եղուարդ էֆ· Մուրատեան
ԿԻՐԱՍՈՒՆ Գ· էֆ· Խ· Մազմանեան·
ՌՈՍՏՈՍԹՕ· Արժ· Տ· Արիստակէս աւագ քահանայ Ֆէսլեան·
ԶՄԻՒՌՆԻԱ· Գրիգոր էֆ· Մսերեան·
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ· Խօսրով » Էսկիճեան·
ՏՐԱՊԻԶՈՆ· Ս· Էթմէքճեան էփէնտի ·
ԵԻԴՈԿԻԱ·
ԽԱՐԲԵՐԴ և ՏԷՐՍԻՄ· Կիրակոս էֆ· Ս· Ղազանճեան·
ՄՈՒՇ· Յակոբ էֆ· Տէրունեան ·
ՎԱՆ·
ԲԵՐԻԱ· Սեդրակ » Խարաճեան ·
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ· Թովմաս էֆ· Թաշճեան·
ԵԴԵՍԻԱ· Գէորգ էֆ· Ոսկերչեան·
ՖՕՔՇԱՆ· Ֆէրհատ » Ս· Ֆէրհատեան·
ՏՓԽԻՍ· Պ· Նիկողայոս Տ· Դլենդեան·
ԿԱԼԿԱԹԱ· Պետրոս էֆ· Հէքիմեան·

ՓԱՐԻԶԻ ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ 1878ի

ՃՈՐՃ ԲՐԱՅՍԻ
(George Price)

ՏԻԵԶԵՐԱՀՌՉԱԿ ԵՒ ԱՆԲՌՆԴԱՏԵԼԻ ԵՐԿԱԹՇԷՆ ԵՒ ՊՈՂՊԱՏԱՇԷՆ
ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԱՐԿՂԱՄՈՒՐՆԵՐ
(ՔՕՖՐ—ՖՕՌ)
Արկղամուրք և բանալիներու աշխարհահռչակ Գօլվէրհէմփթընի գործարան
40 տարիէ աւելի հաստատուած ·

NEC PLUS ULTRA
Անուանեալ
ԱՐԿՂԱՄՈՒՐ ԵՒ ԲԱՆԱԼԻՆԵՐ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ

Գործարանադրոշմ

Կրակի և վառօդի դիմացող
Գողի անմատոյց
Խարտոցի, ծակող և պատռող գործիքներու դէմ բացարձակապէս ապահով:

Անգղիոյ արքունի Նաւարանի և Դրամատան ինչպէս նաև կառավարական բոլոր գործարաններու և յարկերու յատուկ շինողն ու մատակարարը :
Յատկապէս ոսկերչաց, դրամափոխներու և այլ մասնաւորաց համար շինուած արկղամուրներ :

Այս գործարանին համբաւը աշխարհահռչակ է: Մինչև ցայսօր եղածներուն վըրայ ամեն կերպով գերազանց լինելն անհամար վկայներով և բազմաթիւ մրցանակներով հաստատուած :

Ճորճ Բրայսի տրուած վկայականներէն հետևեալը յառաջ կը բերեմ, արգոյ հասարակութեան գատողութեան թողլով :

ՍՈՍԿԱԼԻ ՀՐԴԵՀ
Ի Ռիօ տը Ժանէյրօ

Տէր. — Իմ կալուածներս վերային հրոյ ճարակ եղան և դժբաղդաբար ապահոված չէի ոչ գոյքերս և ոչ ապրանքներս : Սակայն ձենէ գնած Արկղամուրս բացած ժամանակս տետրակներս և թղթերս ամբողջապէս անվնաս գտայ, որուն համար երախտապարտ եմ ձեզ:

Ձեր Արկղամուրին ճիշդ քովը ուրիշ մ'ալ կար, որն որ Պ· Քօցին (Coates) գործարանէն ելած էր · այս վերջինին մէջ գտնուած տետրակներն և կարևոր թըղթերն ամենքն ալ այրած էին, մինչդեռ ձեր Արկղամուրն, որուն մէջ կը գտնուէր բացի տետրակներէ և թղթերէ 10 լիպրա (որ ըսել է 3 1/2 օխայէն աւելի) վառօդ, զոր պահած էի հոն կառավարութեան հետ անելի ունենալիք գործի մը իբր օրինակ :

Հրդեհէն երկու օր վերջը երբ Բոլիսը բացաւ ձեր Արկղամուրը թէ վառօդը և թէ Արկղամուրին ներքին կողմը բոլորովին անվնաս գտաւ · նա մանաւանդ վառօդը' որ ճիշդ միևնոյն վիճակի մէջ էր ինչ որ էր հրդեհէն առաջ :

Ռիօ տը Ժանէյրօ — Ընդունեցէք եւ
8 ապրիլ 1868 — (Ստորագրեալ) Վ· ՍԲԻՒԼԻ

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց և վկայականներու վաւերացման համար, պէտք է դիմել առ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՐՇԱԿՈՒՆԻ Գըլվէրհէմ գործարանին յատուկ գործակատարն Տաճկաստանի և Պուլղարիոյ համար, Աստ խան թիւ 9· և կամ առ
Պ· Մ· ՊԱԼԵԱՆ, վաճառապահ Աստ խան թիւ 1 :